

Jačanje konkurentnosti domaće privrede

Pare nisu problem, nema ih

Od 16 tranzicionih zemalja centralne i jugoistočne Evrope, Srbija je po konkurentnosti pretposlednja, ispred Bosne i Hercegovine. U svetu je na 96. mestu. Optimiste iz Vlade, koji veruju da se Srbija može „pomaci“ na toj listi, stručnjaci pitaju kako ako već do sada nije

Ivana Ristić (ivana.ristic@emg.rs)

Konkurentnost je jedan od najčešće kritikovanih parametara u srpskoj ekonomiji

Srpske vlasti ili smatraju da je privreda u Srbiji u besprekornom stanju pa joj pomoć ne treba ili da je sve otišlo tako daleko, da spasa nema. Takav bi zaključak mogao da se donese na osnovu podatka da je budžet za ovu godinu namenjen projektu povećanja konkurentnosti srpske privrede i internacionalizaciji preduzeća "celih" 1,5 miliona evra (150 miliona dinara). I to je, prema rečima Božidara Laganina, direktora Agencije za promociju izvoza i strana ulaganja koja vodi ovaj projekat, dvostruko više od prošlogodišnjih 70 miliona dinara.

Konkurentnost je jedan od najčešće kritikovanih parametara u srpskoj ekonomiji. Gotovo opšte mesto je postalo da treba smanjiti propise, ubrzati procedure, povećati izvoz... Ipak, 1,5 miliona evra teško da će pomeriti Srbiju sa 96. mesta među 139 zemalja na lestvici konkurentnost koju je objavio Svet-

ski ekonomski forum. Naročito ako se ima u vidu da je samo za godinu dana srpska privreda duplirala gubitke. Prema podacima Agencije za privredne registre neto finansijski gubitak srpskih preduzeća u 2009. iznosio je 95,7 milijardi dinara što je skok sa 43,5 milijardi iz 2008. Podaci za prošlu godinu još nisu objavljeni, ali je zvanična statistika objavila da je prošle godine zatvoreno 14.188 privrednih subjekata.

Neophodan uslov

Jedan od uslova da srpska preduzeća uzmu deo „kolača“ od opredelje-

nih 150 miliona dinara je da su poslovala pozitivno u 2009. i 2010. Uprkos starnju srpske ekonomije Laganin ove godine očekuje da će na konkursu proći oko 250 preduzeća. To znači da bi toliko firmi moglo da dobije u proseku po 6.000 evra od države za povećanje konkurentnosti, s tim što bi te aktivnosti trebalo da ukupno koštaju oko 12.000 evra budući da država refundira 50 odsto troškova.

„Mislim da imamo kritičnu masu, odnosno dovoljan broj kompanija koje mogu da ispune te kriterijume. Oni su na elementarnom minimalnom nivou“, kaže Laganin za Ekonom: east.

Iako je Agencija tražila od Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja više novca za podsticaj srpskih izvoznika, novca nema. U skladu sa tim, Laganin kaže da će to što je odvojeno biti marker motivacija preduzećima da poboljšaju svoju poziciju i na drugim tržištima s obzirom na to da se ove godine prvi put finansira i polovina troškova otvaranja predstavništava u inostranstvu. Prijavljivanje za program trajeće do 13. juna, a aktivnosti za koje firme konkurišu moraće da se završe do 15. decembra. Pravo na dodelu sredstava imaju domaća preduzeća, izvozno orijentisana, ona koja se bave proizvodnjom gotovih ili polugotovih proizvoda i pružanjem usluga u oblasti energetike, građevinarstva, informacionih tehnologija, reciklaže i industrijskog i tekstilnog di-

Opis	2008		2009	
	Iznos	Broj privrednih društava	Iznos	Broj privrednih društava
Neto dobitak	300,03	54,96	278,22	51,12
Neto gubitak	343,53	28,17	373,95	31,26
Negativan neto finansijski rezultat	43,51		95,73	

Izvor: Agencija za privredne registre

zajna. Uslov je i da su minimum 20 odsto prihoda ostvarila u inostranstvu ili su izvezla bar 50.000 evra u sektoru proizvodnje ili 25.000 evra u sektoru usluga, osim za usluge industrijskog i tekstilnog dizajna gde za podnošenje prijave nema ograničenja o vrednosti izvoza, važno je samo da je izvoza bilo u poslednje dve godine.

Komšije ispred

Od 16 tranzicionih zemalja centralne i jugoistočne Evrope, Srbija se po konkurentnosti nalazi na pretposlednjem 15. mestu, ispred Bosne i Hercegovine. U svetu je 96. Predsednik Metalca i savetnik potpredsednice Vlade Verice Kalanović Dragoljub Vukadinović izjavio je početkom aprila da je cilj da sledeće godine Srbija zauzme 70. mesto što bi, kako je rekao, bilo realno za zemlju kao što je Srbija.

Miodrag Kostić, vlasnik firme Poslovna znanja, jedan od osmorice licenciranih menadžment konsultanata (CMC) u Srbiji, sa tim se ne slaže.

“Ako za ove četiri godine Vlada nije ništa uradila na konkurentnosti, koje su šanse da se nešto promeni za šest meseci”, kaže Kostić za Ekonom: east.

On ističe da je problem što srpska privreda nije konkurentna ni u Srbiji, a kamoli “napolju”. Kostić kritikuje Vladu da nema čak ni plan kako da oporavi “atrofirane konkurentne mišice srpske privrede”.

Iako smatra da država ipak čini koliko može, i Miroslav Bogičević, vlasnik kompanije Farmakom MB veruje da se Srbija dugo neće pomaći na višu poziciju po rang konkurentnosti u svetu. Za to treba puno para, kategoričan je Bogičević. On za Ekonom: east kaže da moraju da se promene pravila kreditiranja izvoza ako vlada želi veći izvoz i bolju konkurentnost privrede.

“Izvoz mora stalno da se stimuliše, a za to treba para”, kaže Bogičević.

On ističe da je, uz za izvoznike nizak kurs evra, nedostatak finansiranja izvoza, kao i skupih bankarskih kredita jasno da je “slika loša”.

Neumoljivi podaci

Da se to zaključiti dovoljno je ukrstiti nekoliko ekonomskih brojki. U odnosu na 2008. nisu smanjeni niti inflacija, niti spoljnotrgovinski deficit, ali su zato povećani uvoz, kao i broj nezaposlenih, a “kursni rizici” i dalje se visoko kotiraju u izveštajima.

Džozef Lauter, direktor USAID Projekta za bolje uslove poslovanja, tokom kojeg će u narednih pet godina u Srbiju biti uloženo 17 miliona dolara, za Ekonom: east kaže da će ova institucija angažovati i obučiti domaće eksperte koji će imati ulogu konsultanata Vlade Republike Srbije.

„Privreda se bori sa teškim izazovima poput ogromnog gubljenja vremena u prikupljanju različitih dozvola, odgovaranja na zahteve velikog broja neusklađenih inspekcija, komplikovanih procedura zapošljavanja radnika, ispunjavanja poreskih i ugovornih obaveza”, kaže Lauter.

On dodaje da skok na rang-listi konkurentnosti zahteva značajnije napore budući da je Srbija nekonkurentna u oblasti imovinskog prava te neefikasna u rešavanju sporova. Takođe, Srbija je loše rangirana i u oblastima transportne infrastrukture, nacionalne štednje, sprovođenju zakona i ekonomskog rasta zasnovanog na potrošnji. „Ovo je težak posao, veoma sličan dovođenju usluga Jata na nivo usluga Lufthanze”, zaključuje Lauter. ✕